

др Милена Јокановић

научна сарадница

Центар за музеологију и херитологију, Одељење за историју уметности

Филозофски факултет Универзитета у Београду

Рецензија изложбе

„Reflect #2 – фрагменти, фрагилности, сећања“ у Музеју афричке уметности у Београду

Изложба „Reflect #2 – фрагменти, фрагилности, сећања“ представља другу фазу пројекта Музеја афричке уметности у Београду (МАУ) у оквиру којег ова институција представља савремене афричке визуелне уметнике. Већ сам манифест којим пројекат, па и рад на овој изложби започињу, позиционира МАУ у мрежу оних институција уметности и баштине које инсистирају на неопходности промишљања музеја као облика дрштвене мисли, потреби за константним погледом у сопствену, па онда и прошлост у ширем контексту, те за тумачењима политика сећања из различитих ракурса, а све то зарад објективнијег и обухватнијег или бар искренијег сагледавања садашњег тренутка. Савремена уметничка пракса, уз виспрену кустоску контекстуализацију, показале се и у овом случају, добра је стратегија за постизање задатих циљева, те за отварање још много питања.

Стога, кустоскиње МАУ - Емилија Епштајн и Ана Кнежевић у сарадњи са тимом галерије *This is Not a White Cube*, са седиштима у Луанди и Лисабону (Африци и Европи), бирају радове девет анголских уметника и уметница чије изразе, иако у различитим медијима, карактерише *архивски импулс* као и тежња за преиспитивањем индивидуалног идентитета у време (изгледа константне) друштвене кризе и хаоса савременог тренутка. Вишегласјем за које се одлучују када је уметничка пракса у питању, али и интервенцијама, односно јукстапозицијама радова са предметима у сталној поставци МАУ, као и добром контекстуализацијом проблема у изложбеном каталогу, кустоски тим успева да понуди неколико начина за *читање* ове изложбе, који се донекле преплићу, али од којих ни један није мање вредан од оног другог.

Тако је питање институције музеја и њене актуелности, затечености у неком прошлом тренутку или трансформације за дискурс данашњице покренуто не само изложбом савремене афричке уметности на месту какво је МАУ, већ и радовима који вешто користе медиј музеја, односно медије кутије и кабинета чудеса. Предмети на овој изложби, доказују и кустоскиње, нису *мртви*, већ указују на увек присутну нематеријалност, чак перформативност баштине и музеј као место сусрета, разговора и активирања (о)сећања.

Конструисањем стварности у оквирима света уметности на овај начин уметници(е), али и кустоскиње изложбе постављају увек актуелно, а данас чини се, горуће питање: ко данас има право на креирање слике света, односно која слика света је (коме) прихватљива?

Питање постколонијалне Африке и процеса интернационализације њене културе свакако је подједнако значајно за ову изложбу, али и за разумевање заједничких процеса и неопходности за деконструисањем и даље доминирајуће идеје о „другости“ и „примитивности“ када су култура и уметност у питању. Ипак, док универзални језик уметности зближава две констатно *несврстане* и неретко егзотизоване средине, чини се да „стерилизација“ афричке културе и свеprisутна глобализација утичу да се и уметничка и кустоска пракса (овако конструисане и саме производи Западног друштва) утапају у данас свеprisутни *свет уметности*. Питање је онда, хоћемо ли ускоро бити у стању да препознамо својственост уметности одређеног дела света; хоће ли је бити у будућој *imago mundi*? Хоће ли поставка МАУ која се неретко карактерише као застарела, остати ипак вернија репрезентација уметности овог континента од оне која се данас конструираше?

Ипак, оптимизам доноси још једно значајно питање које је на овој изложби веома присутно, а то је потенцијал уметности да баштини, критикује и заузима својеврсну *улогу Шехерезаде* која се не одлучује за један (владајући) наратив, већ нуди *хиљаду* различитих интерпретација. Тражећи ред у хаосу спољашњег света, уметници се окрећу потсвесном, индивидуалном доживљају и сећањима која ма колико варљива, стварају могућности за алтернативно памћење. У својим радовима, они не критикују само колонијалне силе и процесе глобализације, већ и себе саме. Преиспитивања индивидуалних идентитета најзад у мрежи изложбене поставке сугеришу многострукост (истих) проблема.

Све горе наведено изложбу „Reflect #2 – фрагменти, фрагилности, сећања“ чини веома актуелном и значајном како за локалну заједницу, тако и за интернационалну публику и намеће се као простор за даља преиспитивања отворених проблема, али и за радионице, пратеће програме и семинаре многих радника у области културе. Користим прилику да стога, ову изложбу свесрдно препоручим.

У Београду, 1. априла 2022.